

Individualizirana podrška u razvoju početnih vještina čitanja i pisanja kod učenika s teškoćama u učenju

OBLAST: Čitalačka pismenost

POLAZIŠTE – ZAŠTO JE PRAKSA PROVEDENA?

- Praksa je provedena radi pružanja kontinuirane individualne podrške učeniku koji je imao teškoće u savladavanju sadržaja redovnog nastavnog plana i programa, posebno u području početnog čitanja i pisanja.
- Uočene su teškoće u savladavanju elemenata važnih za pisanje i čitanje, kratkotrajno zadržavanje naučenih sadržaja i otežano adekvatno korištenje ranije usvojenog znanja. Dodatni izazov predstavljalo je narušeno snalaženje u prostoru sveske prilikom pisanja, kao i kratkotrajna pažnja tokom aktivnosti koje su značajne za savladavanje nastavnog gradiva.
- Zbog navedenih potreba bilo je potrebno organizirati kontinuiran i individualiziran rad, uz često ponavljanje, povezivanje ranije obrađenih sadržaja i postepeno usmjeravanje učenika prema samostalnom prepoznavanju i izvršavanju zadataka. Poseban naglasak stavljen je na podsticanje učenikove samoaktivacije, odnosno na stvaranje uslova u kojima učenik postupno prepozna zadatak i samostalno primjenjuje prethodno uvježbano znanje.

CILJNA GRUPA DJECE

Kvalitativni opis ciljne grupe

- Ciljnu grupu činio je učenik s teškoćama u savladavanju redovnog nastavnog plana i programa, kojem je bio potreban individualiziran stepen podrške u učenju. Posebno su bile izražene teškoće u usvajanju početnih elemenata čitanja i pisanja, zadržavanju naučenog i njegovoj primjeni u novim ili ponovljenim zadacima.
- Učenik je imao potrebu za kontinuiranim ponavljanjem i povezivanjem sadržaja, čak i kada su oni prethodno bili obrađeni i usvojeni. Kratkotrajna pažnja dodatno je uticala na proces rada, zbog čega je individualni pristup omogućavao prilagođavanje zadataka trenutnim mogućnostima i potrebama učenika.
- Tokom realizacije prakse uočeni su pomaci u usvajanju štampanih slova latinice, čitanju na slogove i razumijevanju pročitanog na nivou jednostavnih rečenica i kratkih tekstova. Učenik je, uz podršku defektologa-oligofrenologa, počeo bolje razumijevati sadržaje koji su mu ciljano predstavljani, a povremeno je mogao samostalno izvršavati zadatke uz nadzor nastavnika.

CILJEVI PRAKSE

Opći cilj

- **Razvijati i unaprijediti početne vještine čitanja i pisanja kod učenika kroz kontinuiran, individualiziran i sistematičan rad, uz postepeno povećavanje njegove samostalnosti u učenju i primjeni usvojenih sadržaja.**

Specifični ciljevi

- razvijati prepoznavanje i usvajanje štampanih slova latinice;
- unaprijediti sposobnost čitanja na slogove;
- razvijati razumijevanje pročitano g na nivou jednostavnih rečenica i kratkih tekstova;
- podsticati zadržavanje i funkcionalnu primjenu usvojenih sadržaja;
- razvijati sposobnost povezivanja ranije obrađenih sadržaja s novim zadacima;
- podsticati samostalno prepoznavanje i izvršavanje zadataka;
- razvijati radnu pažnju i ustrajnost u izvršavanju zadataka;
- unaprijediti snalaženje u prostoru sveske tokom aktivnosti pisanja;
- omogućiti učeniku da kroz kontinuirano uvježbavanje postupno preuzima veću aktivnu ulogu u procesu učenja;
- pratiti napredak učenika i na osnovu rezultata planirati dalji individualni rad.

MEĐUPREDMETNA KORELACIJA

Bosanski/hrvatski/srpski jezik i književnost – čitalačka i jezička pismenost:

- Najdirektnija povezanost ostvarena je kroz usvajanje štampanih slova latinice, čitanje na slogove i razumijevanje pročitanih jednostavnih rečenica i kratkih tekstova.

Sadržaji drugih nastavnih predmeta:

- Defektolog-oligofrenolog je učenika kontinuirano pratio u svim nastavnim predmetima, a podrška je bila povezana s njegovim funkcioniranjem u cjelokupnom nastavnom procesu. Konkretni nazivi drugih nastavnih predmeta i specifične aktivnosti realizirane u okviru pojedinačnih predmeta nisu navedeni.

AKTIVNOSTI

Priprema i organizacija rada

- Rad je organiziran kao individualna podrška učeniku, uz kontinuirano praćenje njegovog napretka. U realizaciju su bili uključeni defektolog-oligofrenolog i nastavnici koji su predavali učeniku. Kontinuirana saradnja omogućavala je praćenje načina na koji učenik primjenjuje usvojena znanja u različitim nastavnim situacijama.

Uvodne i početne aktivnosti

- Rad je bio usmjeren na prepoznavanje učenikovih mogućnosti i potreba, posebno u području čitanja i pisanja. Posebna pažnja posvećena je prepoznavanju sadržaja koje učenik može samostalno aktivirati, kao i sadržaja za koje mu je potrebna dodatna podrška.

Glavne aktivnosti

- Centralni dio prakse činili su individualni zadaci koji su se kontinuirano ponavljali i međusobno nadovezivali. Ponavljanje nije bilo samo reproduktivnog karaktera, već je služilo održavanju i učvršćivanju ranije usvojenih znanja te njihovom ponovnom povezivanju s novim zadacima.

Učenik je radio na:

- prepoznavanju i usvajanju štampanih slova latinice;
  - čitanju na slogove;
  - razumijevanju pročitano kroz jednostavne rečenice i kratke tekstove;
  - zadacima koji su se sadržajno i postupovno nadovezivali jedni na druge;
  - aktivnostima kojima se podsticalo samostalno prepoznavanje zadatka;
  - zadacima koji su omogućavali postepeno osamostaljivanje u radu;
  - vježbama usmjerenim na sadržaje koji su ranije bili obrađeni, ali ih je bilo potrebno ponavljati i povezivati radi stabilnijeg usvajanja.
- Važan princip rada bila je **kontinuiranost**. Zadaci su se ponavljali kada je to bilo potrebno, pri čemu se nastojalo da učenik vremenom prepozna povezanost među zadacima i počne ih samostalnije izvršavati.

Metode i oblici rada

Dominantan oblik rada bio je **individualni rad** učenika s defektologom-oligofrenologom, uz nadzor i saradnju nastavnika.

Primjenjivani su postupci:

- kontinuiranog uvježbavanja;
- ponavljanja i učvršćivanja sadržaja;
- povezivanja ranije usvojenih i novih sadržaja;
- postepenog podsticanja samostalnosti;
- praćenja učenikovih reakcija i postignuća;
- prilagođavanja zahtjeva individualnim mogućnostima učenika.

Modifikacija tokom realizacije

- Tokom realizacije naglasak je dodatno pomjeren prema **prepoznavanju zadataka i samoaktivaciji učenika**. Sadržaji su se ponavljali i povezivali i nakon prethodne obrade i usvajanja, jer je bilo potrebno podržati njihovo stabilnije zadržavanje i funkcionalnu primjenu.

Praćenje i podrška

- Napredak je praćen kroz individualni rad i neposredno posmatranje učenikovog izvršavanja zadataka. Posebno je praćeno kada učenik može zadatak prepoznati i izvršiti samostalno, a kada mu je potrebna podrška.
- Dokumentiranje realizirane prakse obuhvatilo je **radne listiće, fotografije, radnu svesku i videozapise**.

Saradnja s nastavnicima

- Saradnja defektologa-oligofrenologa s nastavnicima bila je kontinuirana zbog potrebe praćenja učenika u svim nastavnim predmetima. Individualni rad bio je povezan s redovnim nastavnim procesom, a učeniku je predstavljalo dodatni podsticaj to što se njegov individualni rad vrednovao i tokom časova.

Završne aktivnosti i dalji plan

- Održavanje i unapređivanje postignutih rezultata planirano je kroz **mjesečne analize usvojenih sadržaja**, uz korištenje testova i detaljniju analizu sadržaja koje je moguće dalje usvajati. Time se osigurava kontinuitet individualizirane podrške i planiranje narednih koraka u učenju.

OSTVARENI ISHODI

Obrazovni ishodi

Kod učenika su evidentirani konkretni pomaci u području početne čitalačke pismenosti:

- unaprijeđeno je usvajanje štampanih slova latinice;
- razvijeno je čitanje na slogove;
- unaprijeđeno je razumijevanje pročitano;
- učenik je počeo razumijevati ciljano predstavljene sadržaje;
- ostvarena je mogućnost rada s jednostavnim rečenicama i kratkim tekstovima;
- kroz kontinuirano ponavljanje i povezivanje sadržaja podržavano je zadržavanje ranije usvojenog znanja.

Posebno značajan pokazatelj napretka jeste činjenica da je učenik određene zadatke s vremenom mogao prepoznati i samostalno izvršiti, uz nadzor nastavnika.

Funkcionalni ishodi

Praksa je doprinijela razvoju sposobnosti primjene naučenog u konkretnim zadacima. Učenik je uz podršku uspijevaao usvajati zadatke i razumijevati sadržaje koji su mu ciljano predstavljani.

Postepeno je razvijana:

- samostalnost u izvršavanju zadataka;
- sposobnost prepoznavanja poznatih zadataka;
- primjena ranije uvježbanih znanja;
- povezivanje sadržaja i zadataka;
- održavanje pažnje tokom individualnog rada;
- aktivnije uključivanje u proces učenja.

Kao konkretan pokazatelj funkcionalnog napretka izdvojena je **povremena samostalnost učenika tokom individualnog rada s defektologom-oligofrenologom**, kao i mogućnost da samostalno izvršava određene zadatke uz nadzor nastavnika.

Odgojni ishodi

- Kroz individualni i kontinuirani rad razvijane su navike istrajnosti i aktivnog uključivanja u zadatak. Poseban značaj imalo je postepeno osnaživanje učenika za samostalniji rad i njegovo uključivanje u nastavni proces.
- Učenik je imao mogućnost da doživi vrijednost vlastitog individualnog rada kroz njegovo prepoznavanje i vrednovanje na časovima. Na taj način pružana je dodatna podrška njegovoj motivaciji za uključivanje u aktivnosti i izvršavanje zadataka.

Prilozi:

